

stok en zij zijt de ranken", wijst de Heer op het innig van zijn discipelen in hun Heiland. En geheel hetzelfde spreekt zich uit in het apostolische beeld van het mystieke Lichaam. Ook de leden toch bevinden zich in het Lichaam, juist zoals de ranken in den wijnstok. Het is het Lichaam dat de leden, het is de Wijnstok die de ranken draagt.

Heel anders daarentegen is de beelddraak van het "woning maken". Dan toch is er geen sprake van, dat wij in Jesus wonen, maar omgekeerd van een wonen van Jesus in ons. Duidelijk toch spreekt Jesus het uit: "Zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen, en woning bij hem maken."

Er gaat alzo wel iets aan onze zijde vooraf, namelijk dat we Jesus' woord bewaren, maar dat niet uitsluitend op de geschiedenis van ons hart om Jesus te ontvangen; de toenadering daarentegen komt ook hier geheel van de Goddelijke zijde. Niet de geloovige komt hier tot Jesus, maar Jesus komt hier tot de geloovige. En om dit onderscheid nog te duidelijker te doen uitkomen, zegt Jesus zelfs, dat hij niet alleen komt, maar dat alle komen hier steeds van den Vader uitgaat, en dat als Jesus tot u komt, hij dan met den Vader komt, zoodat de gemeenschap die u gelovige ziel geniet, tegelijk een samenzijn met den Vader in Christus is.

Doch hierbij blijft 't niet. Er is hier niet alleen sprake van een komen tot den geloovige, maar bovendien, wat veel meer zegt, van een blijven in den geloovige, en wel van een blijven dat bedoeld is als een inwonen in den geloovige.

Hier toe komt 't niet aanstaande. Bij de eerste opwaking van het geloof in ons hart zijn er ook wel genietingen van Jesus' nabijheid, maar meest kort van duur en al ras voorbijgaande, vaak door langdurige verwijdering, soms zelfs door zekere vervreemding afgewisseld. Dit hangt dan meest samen met iemands karakter. Ziet ge gelijktijdig van aard, dan zult ge in de eerste geloofsperiode nog wel niet anders dan een gemeenschap van Jesus op zekeren afstand kennen, maar die betrekkelijk nog niet zeer innige gemeenschap zal dan toch een bestendig karakter dragen. Is iemand daarentegen hartstoechtelijk van aard, dan zal 't in die eerste periode van zijn geloof veelal een geweldige op en neder slijperen zijn. Er zullen dagen voorbijgaan, dat zijn geloof als afgesneden schijnt, maar daarop zal vrij plotseling een ure van zielsinnig nabijheid volgen, die hem geheel verrast en als in den derden hemel opheft, terwijl na die heerlijke verheffing dan meestal weer insinking volgt. Zonnegloed en winterkoude, zonder dat 't hart tot duurzame rust kan komen.

Juist dit echter wordt zoo geheel anders, zoo 't komt tot een wonen van Jesus in het hart van zijn verloofden. Wonen wij juist op duurzaamheid. Bij den profet spreekt de Heere ook van "een inkeeren om te vernachten", doch dit is het inwonen nog niet. Het vernachten zoekt de reiziger, die des avonds komt en des morgens weer verder gaat, om zijn reis voort te zetten. Reeds iets nader dan 't vernachten is wat wij 't logeren noemen, zoo men tijdelijk bij iemand zijn intrek neemt, om oude vriendschapsbanden nauwer aan te halen, en zekere onspanning te zoeken in een andere omgeving. Maar ook dit is volstrekt nog niet het eigenlijke inwonen. Woning bij iemand maken is zelfs nog iets meer dan inwonen. Men kan bij iemand inwonen, dat we alles bereid vinden, en zelfs geen hand hadden uit te steken; maar men kan ook bij iemand komen inwonen, dat men zelf er toe meewerkt om 't mogelijk te doen worden, en dan eerst is het een woning maken.

Op sin en betekenis van het woord moet hier dan ook volle nadruk gelegd, en eerst zoo ge dit doet, ontwaart ge, bij hoe weinige discipelen van Jesus het nog tot dit volle inwonen van den Heiland gekomen is. Zelf onderzoek stelt daarbij zoo telkens ook voor de eigen ziel teluur.

Let er toch wel op, dat het komen en woning maken tweeërlei zijn. Het komen gaat in één enkel oogenblik toe, maar het woning maken gaat steelswijze en van lieverlee. Bij den een nu gaat dit woningmaken van Jesus in zijn hart terstond door, zoodat het reeds na kort verloop van tijd werd wat 't zijn moet. Bij den ander daarentegen doet zich hinderpaal na hinderpaal voor, en vordert dit woningmaken niet dan zeer langzaam. Zelfs kan dit proces zeer langdurig zijn. En hierbij kan de ziel zelve of mede- of tegenwerken, en het is hierdoor dat heel onze zielstoestand soms voor jaren kan worden beheerscht.

Eerst was er dan geen plaats voor Jesus in ons hart. Wel van nature, zoals God ons hart gescheppen had. Maar niet zoals ons hart door de zonde geworden was. Zoo kunt ge u een geleerde denken, die met zijn boekenschap en instrumenten een prachtig studeervertrek bewoont, waar alles voor zijn studie bereid was. Maar nu brak er oorlog uit. Die kostelijke woning werd overrompeld. Alle vertrekken werden overhoof gehaald. Heel de bockerij lag ten slotte als een woeste hoop dooreen. Er was geen plekje meer te vinden, waar de man van studie zich rustig naar kon zetten. Toch komt hij ten slotte terug. De vijand trok weg. Hij is weer heer en meester. En nu begint hij in zijn eigen huis zich weer woning te maken.

En zoo nu doet Jesus ook bij ons. Ook hij vindt ons hart geheel ontsat, en in verwarring 't alles overhoof liggend. Vreesslijk heeft de vijand in onze ziele gewoed. Maar toch keert Jesus terug. Hij trekt weer bij ons in. Hij wil weer duurzaam bij ons blijven. En nu poogt Jesus ook bij ons zich woning te maken. Wat om was gevallen, richt hij weer op. Wat gebroken was, herstelt hij weder. Op wat verwaald was, brengt hij weer tint en kleur. Wat niet meer te herstellen is, vernieuwt hij. Allengs erlangt het alles bij ons van binnen een geheel ander aanzien. Wat niet dan verwoestende spelde, begint weer vrede te ademen. En hoe verder het voortgaat, hoe meer nu hart weer begint te gelijken op een woonstede voor uw Heiland en Heer.

Doch juist hierbij komt 't dan ook op u zelf aan. Ge voelt toch wel, dat waar uw Heer en uw Heiland zoo bezig is, om uw geheel ontredderd hart weer op orde te brengen, reeds uw innige liefde voor Jesus u dringen moet, om in dit groote werk der zielsvernieuwing met uw Heiland mee te werken.

Zal Jesus in uw hart kunnen wonen, duurzaam in uw ziel intrek kunnen nemen, dan moet 't allen daarbinnen den doop ontvaangen. Ja, dan moet alles weggenomen en vervangen, wat Jesus hindert, wat zijn oog zeer zou doen, wat zijn heilig gevoel zou kwetsen.

Vandaar de conscientie-vraag ook aan u, of ge hier u op toelegt, of ge dit heilig doel steeds najaagt.

Denk toch om 't hemelsche dat u overkomt. Jesus komt niet alleen. De Vader is met hem. Ik en de Vader, zoo sprak uw Heiland, zullen komen om woning bij u te maken.

Dr. A. K.

Amsterdam, 14 Februari 1913.

In meer dan één liberaal blad vond men in den laatste tijd de opmerking, dat de Gereformeerde Kerken al meer "verpolitiekt" werden. In plaats van zich met haar kerkelijke zaken te bemoeien, zouden deze Kerken gaan vrijbuiten op politiek terrein. Het aloude gevaar van overheersing van den Staat over de Kerk zou daardoor opnieuw gebleken zijn. Een caveat consules was daarom dubbel noodig. Men kon niet weten, welke rampzalige gevolgen er voor de rust en veiligheid van den Nederlandschen Staat uit zouden voortvloeien, wanneer de Kerk weer haar invloed in de politiek wilde doen gelden.

Nu zijn we van de liberale pers, vooral wanneer de stembus in 't zicht komt en er stemming onder 't kiezersvolk moet gemaakt worden, heel wat stoutere stukjes gewend, maar deze beschuldiging, die tegen de Gereformeerde Kerken wordt ingebracht en blijkbaar dienen moet om de Hervormde kiezers naar het liberale kamp te jagen, is toch wel wat kras.

Onze Gereformeerde Kerken hebben in haar Kerkenorde uitdrukkelijk de bepaling opgenomen, dat op kerkelijke vergaderingen alleen kerkelijke zaken mogen behandeld worden, en onthouden zich stipt van alles wat de politiek raken kan. Ze hebben bij de herziening der Dordtsche Kerkenorde zelfs alle bepalingen geschrapt, waarin een zekere band tusschen Kerk en Staat werd gelegd, om de volkomen zelfstandigheid van beide te beter te doen uitkomen. Zelfs hebben de Gereformeerde Kerken uit de Geloofsbelijdenis, die door de historie van bijkans vier eeuwen gehelligd was, de bekende zinsnede weggenomen, dat de Overheer der geloovigen was om den valschen godsdienst en de afgoderij uit te roeien, en het rijk van den Antichrist te verdelgen, omdat, naar de overtuiging van onze Kerken, elke inmenging van de Overheid in zake der religie is af te keuren en de Gereformeerde Kerken niet met behulp van het Overheidszwaard, maar met het zwaard van Gods Woord tegenover den valschen godsdienst en de afgoderij hebben op te treden. Zoo welvrij oefenen onze Kerken op politiek gebied invloed uit, dat ze bij de Grondwetsherziening niet eens aangedrongen hebben op herziening van Artikel 171 en het stil dragen, dat alleen aan deze Kerken, niettegenstaande ze na de Hervormde en Roomsche Kerk het talrijkst in sielen aantal zijn, geen enkele subsidie uit de Staatskas wordt uitbetaald. En nog sterker, terwijl in de Tweede Kamer tal van predikanten uit de Hervormde Kerk zitting hebben, onder de liberalen Dr. Roessingh, onder de Christelijke-Historischen Dr. de Visser, Mr. J. Ankerman en vroeger Dr. Schokking, en onder de Antirevolutionairen Dr. van der Voort van Zijp, is er van de Gereformeerde Kerken niet één predikant lid van de Kamer. Dr. Brummelkamp stelt hier natuurlijk niet mede, want hij jarenlang voordat hij Kamerlid werd, het predikambt neergelegd en zich aan de journalistiek gewijd.

De eenige schijngrond, dien men van liberale zijde voor deze dwaze beschuldiging tegen de Gereformeerde Kerken aanvoert, is dan ook, dat in enkele Kerken besloten is geen personen, die als Christen-socialist bekend staan, tot het lidmaatschap der Kerk toe te laten of, als ze lid zijn, hen van het Avondmaal te weren. Nu hebben we vroeger reeds uitdrukkelijk gezegd, dat we een zoodanig besluit afkeuren. Kerkrechtelijk is zulk een besluit reeds onjuist, omdat ons Gereformeerd Kerkrecht er niets van weet, dat men bepaalde klassen of groepen van personen onder de tucht stelt; de tucht draagt altoos een individueel karakter; men kan een bepaald persoon onder de tucht stellen, niet een groep of partij. Maar ook afgeschelden daarvan spraken we als onze overtuiging uit, dat men wel zeer voorzichtig moest wezen met ter wille van zijn staatkundige of sociale gevoelens iemand te sluiten buiten de gemeenschap der Kerk, tenzij het bezwaar was, dat deze gevoelens lijferecht in strijd waren met Gods Woord, bijv. wanneer iemand anarchiest was en ontkende, dat de Overheid door God was ingesteld. Toegegeven echter, dat in deze algemeene censuur een zekere vertroebeling lag van het kerkelijke en politieke terrein, dan mag wat een enkele Kerk of Classis misdeed, niet ten laste van al onze Gereformeerde Kerken gebracht worden, vooral niet waar het bekend is, dat van meer dan één zijde in de Gereformeerde Kerken zelve tegen een dergelijke censuur publiek geprotesteerd is. En in geen geval gaat het aan, uit één, geheel op zich zelf staande geval, waarbij het dan nog altoos niet om invloed op de politiek gaat, maar om de vraag, wie de Kerk als haar leden erkennen wil, de beschuldiging af te leiden, dat onze Kerken zich zouden aanmatigen op Staatkundig gebied den toon aan te willen geven.

En dit verwijt van liberale zijde tegen onze Gereformeerde Kerken klinkt daarom nog te sonderling, omdat de liberale pers er blijkbaar geen kwaad in vindt, wanneer men van Hervormde zijde telkens doet, wat ze aan de Gereformeerde Kerken verwijt. Dat predikanten van de Hervormde Kerk politieke partijen organiseren, wier doel het is de Hervormde Kerk een overheersende positie in ons volksleven te doen innemen; dat ze de algemeene politiek laten beheerschen door het kerkelijke vraagstuk, en zelfs niet aarzelen de landsbelangen op te offeren, wanneer daaruit voordeel voor de Hervormde Kerk valt te behalen, is toch aan de liberale pers waar-

lijk niet onbekend. In steet van hiertegen zooals het liberale beginsel van scheiding van Staat en Kerk het eischt, met al den gloed der verantwoordelijkheid te protesteerden, doet de liberale pers hier het zwijgen toe. Of liever, wanneer ze bij politieke verkiezingen uit deze kerkelijke hartstochten niet kan slaan, steunt ze dit kerkelijk-politiek drijven, door het te doen voorkomen, alsof ook zij opkomt voor de rechten der Hervormde Kerk. Doet een klacht als thans over een kleine afwijking van enkele Gereformeerde Kerken aangeheven wordt, dan niet denken aan de gelijkenis van den splinter en den balk?

De nieuwbenaemde hoogleraar in de Theologie aan de stedelijke Universiteit te Amsterdam en het Doopsgezinde Seminarie, Prof. Dr. W. J. Kuhler, aanvaardde zijn ambt met een laugureele oratie, die kenmerkend is voor het standpunt dat deze kerkhistoricus inneemt. Dat hij als onderwerp van zijn rede koos: *De betekenis der Dissenters in de Kerkgeschiedenis van Nederland*, is te begrijpen; wie optreedt als hoogleraar aan een Doopsgezind Seminarie heeft allicht behoefte om de betekenissen uit te zetten van wat deze groep van dissenters voor de Kerk in 't algemeen is geweest. En evenzeer is het verklaarbaar, dat hij zoowel in de Middeleeuwsche Roomsche Kerk als in de Gereformeerde Kerk na de Reformatie laakte, dat zij geen afscheiding duldten en de onrechtvaardigheid onderdrukten, en daartegenover den moed proes der dissenters, die „in hun kleine kringen God dienend naar de inspraak van hart en geweten, aangevuld hebben wat elders in 't religieuze leven niet genoegzaam tot zijn recht kwam"; waarin hij dan de betekenis deser dissenters en tevens de rechtvaardiging van hun afzonderlijk bestaan zag. Dit alles zijn „waarderingsoordeelen", die op het standpunt van dezen hoogleraar volkomen te begrijpen zijn en waartegen wel niemand protest zal aantekenen.

Geheel anders staat het daarentegen, wanneer deze hoogleraar in zijn breed historisch overzicht van de drie hoofdgroepen der dissenters — waarbij zonderling genoeg de Arminianen vooropgaan en daarna eerst de Doopsgezinden volgen, terwijl als Drieter in den Bunde volgt de groep van geestdrijvers uit de 18e eeuw, die Hylkema als „de Reformateurs" gedoopt heeft — beweert, dat de Remonstranten de wettige voortrekkers waren „van de Nederlandsche Hervormers der 16e eeuw, de mannen der echt-nationale reformatorische richting", terwijl daarentegen de Gereformeerde of Contra-remonstranten „nietwigheden" in de Kerk hadden ingevoerd en eerst later in de Kerk waren ingedrongen. Hier nu gaat het niet om een waarderingsoordeel, maar om een historisch feit. Zijn de citaten, die we aan het pers-verslag ontleenden, juist, dan zal men ons toestemmen, dat deze hoogleraar in de kerkgeschiedenis al zeer wonderlijk met de „historische waarheid" omspringt. De Nederlandsche Hervormers der 16e eeuw zouden „het leerstuk der uitverkiezing verworpen hebben", en daarom zouden de Arminianen de wettige erfgename der Hervormers geweest zijn! Men weet niet of men over een dergelijke stelling lachen of zich ergeren zal. Ze bewijst toch of dat deze hoogleraar van het vak, dat hij onderwijzen zal, al zeer weinig serieuze studie heeft gemaakt en van de felten volstrekt niet op de hoogte is, of dat ook voor hem de historie een „fable convenue" is, om het op zijn zachtst uit te drukken. Indien hij gezegd had, dat van meet af onder de Hervormingsgeschiedenis in ons vaderland mannen gevonden werden, die op het stuk der predestinatie anders dachten dan Luther en Calvijn, zouden we hiertegen geen het minste berwaar hebben, en onzuchtwege kan Prof. Kuhler deze voorloppers der Reformatie dan beschouwen als de „echt-nationale reformatorische richting". Maar de voorstelling, dat de Hervormers der 16e eeuw in Nederland anti-Calvinistisch waren en de leer der uitverkiezing verwierpen, is zoo dwaas, dat ze nauwelijks weerlegd behoeft te worden. Indien deze voorstelling juist was, hoe komt het dan, dat Guido de Bries — of is hij soms geen Hervormer geweest? — in de Geloofsbelijdenis der Gereformeerde Kerken een artikel over de uitverkiezing opneemt, dat letterlijk aan de geloofsbelijdenis van Calvijn ontleend is, en dat deze Geloofsbelijdenis door de Gereformeerde Kerken eenparig, zonder dat een der Kerken hiertegen berwaar maakte, op de eerste Generale Synode der Kerken te Emden is aangenomen? Dat alles geschiedde in de 16e eeuw en bewijst wel voldoende, hoe onjuist het is, dat eerst de Contra-remonstranten een nieuwe leer in de Kerk zouden hebben ingevoerd.

Het vraagstuk der inwendige zending of evangelisatie, gelijk men het gewoonlijk noemt, trekt in onze dagen in steeds sterkere mate de aandacht van allen, die een open oog hebben voor de noden van ons volk, en verdient dit ook in volle mate, omdat hier zoo hoog belang voor Kerk en Volk op het spel staat.

In alle Christelijke landen worstelt men met het diep droeve feit, dat de groote volksmassa steeds meer van de Kerk afzwervt, geestelijk en zedelijk verward, aan ongelooft en zedelijk verval ten prooi wordt en reddeloos verloren gaat. In hoeverre de valsche idee van de Volkskerk, die heel het volk wilde omvatten, maar machteloos bleek om de volksmassa bij het Christelijk geloof te houden, hieraan mede schuld heeft, laten we thans in het midden. We constateren alleen het feit, 't welk door niemand weersproken wordt, dat terwijl heel het volk nominaal nog tot de Christelijke Kerk behoort, gedoopt is geworden in de

Christelijke Kerk en den naam van Christen draagt, het overgrote deel deser Christenen schier nooit in een Kerk komt, van de Schrift niet afweet, aan geen bidden meer denkt, om God noch zijn gebod geeft en erger dan heidenen werd. Op het platteland en in de dorpen moge de toestand nog niet zoo erg wezen — hoewel er ook in ons land heel streken zouden zijn aan te wijzen, waar het op het platteland geen haar beter is — maar in onze groote steden is de toestand zoo droef en beangstigend geworden, dat het somberst pessimisme dien niet donker genoeg kleuren kan. Het feit, dat in een stad als Amsterdam, waar de Hervormden meer dan tweehonderdduizend zielen tellen, het luttel aantal kerkgebouwen slechts ter helfte gevuld is en Zondags niet meer dan een tienduizend ter kerk komen, spreekt in dit opzicht boekdelen. Vergeet daarbij niet, dat groote steden als Amsterdam, Rotterdam e.a. alleen meer inwoners tellen dan menige provincie van ons vaderland, en de ernst van den toestand springt nog beter in 't oog. Want al blijft op het platteland het religieuze leven beter bewaard, er gaat van het platteland een voortdurende „trek" naar de groote steden toe, die niet door het groot aantal gebouwen, maar door toewas van buiten haar bevolking zoo sterk zien toenemen; en wat van buiten komt nog met een volkske van het religieuze leven in het hart, ziet straks in den maalstroom van het stadsleven ook dat volkske nog uitgebluscht.

Zoo is uit dien noodstand de vraag opgekomen, wat de Kerk doen kan om deze verwilderde massa weer tot het Christendom terug te brengen. Het ging niet aan, dat men wel zendelingen zond naar de meest afgelegen streken om het Evangelie aan de Heidenen te brengen, en dat men deze „gedoopte heidenen" onder zijn eigen volk en vlak in zijn nabijheid vergat. Niet aan Engeland, gelijk men gewoonlijk meent, maar aan Duitschland komt de eere toe, het eerst met kracht dezen arbeid ter hand te hebben genomen, gelijk de naam „inwendige zending" dan ook in Duitschland ontstaan is en dient om aan te duiden, dat het doel deser zending is, het Evangelie niet te brengen tot degenen, die buiten de Kerk staan, maar die in haar midden leven en toch van het Evangelie geheel vervreemd zijn. De apostel deser inwendige zending in Duitschland is J. H. Wichern geweest, die het Rauhe Haus te Hamburg heeft gesticht en van wien de krachtige bezieling is uitgegaan om dit werk in alle groote steden van Duitschland ter hand te nemen. Dat goede voorbeeld heeft ook in andere Christelijke landen navolging gevonden, en zoo is ook in Nederland dit werk der inwendige zending of evangelisatie ter hand genomen en heeft het een dam opgeworpen tegen den stroom van afval en ongelooft.

Dat onze Gereformeerde Kerken aanvankelijk aan dezen arbeid zich minder hebben laten gelegen liggen, lag in den aard der zaak en mag haar niet tot een grief worden gemaakt. Onze Kerken hadden in de eerste plaats de roeping, uit de valsche Volkskerk zich los te maken, het volk, dat nog beleed en geloofde, te verzamelen in een Kerk, die weer in waarheid een Christelijke Kerk kon heeten en in deze Kerk weer de heiligheden des Verbonds te herstellen en te handhaven. Uit het puin moest het gebouw weer opgebouwd worden, en deze arbeid eischte zoo alle inspanning en kracht, dat aan arbeid naar buiten aanvankelijk niet gedacht kon worden. Maar nu onze Kerken allengs gevestigd en geconsolideerd zijn geworden, nu een rustiger periode aanbreekt en het normale leven der Kerk zijn loop hernam, zou het ontrouw zijn aan haar Goddelijke roeping, wanneer de Kerk tevreden was met haar eigen bestaan en niet optrad om het afgedoolde en afgezworven weer voor Christus te winnen. Te zeggen, dat de Kerk haar roeping tegenover deze afgedoolden reeds vervuld door elken Zondag het Evangelie te laten prediken en haar kerkgebouwen voor ieder open te stellen, zou zelfbedrog wezen. De groote stroom gaat onze kerkgebouwen voorbij; de afgedoolde moet opgevocht, zooda de goede Herder het afgedoolde lam opvocht, en juist dat opvochen van het afgedoolde is het wat de inwendige zending bedoelt.

Dat er aan deze inwendige zending en evangelisatiearbeid een gevaar verbonden is, ontkennen we daarom niet. Het is het gevaar, dat allen arbeid naar buiten aantekleeft. Een moeder, die in allerlei naakten zit, gevallen meisjes opzoekt, soep kookt voor kraamvrouwen, zendingsbijeenkomsten bijwoont, maar door al dien arbeid haar eigen gein verwaarloost en voor haar man en kinderen niet zorgt, zou bij al haar ijver toch zeer slecht haar roeping als moeder verstaan. En zoo is het ook met de Kerk, de moeder der geloovigen, gelijk Calvijn haar noemde. Vooral in onze groote massale stadskerken laat de zorg van de Kerk voor de huisgenooten des geloofs vaak zoo veel te wenschen over. Het huisbezoek, de persoonlijke bearbeiding van de leden der gemeente, het toezicht op leders leven en wandel, het handhaven van de tucht bij het Avondmaal — wie is er, die niet weet, hoe droef het met dit alles zelfs in onze Gereformeerde stadskerken is gesteld. En wanneer onze Kerk, in plaats van krachtige en doortastende maatregelen te nemen om voor de eigen gemeentelieden beter te zorgen, met de borst zich ging toeleiden op allerlei evangelisatiearbeid onder de afgedoolden in de Hervormde Kerk, dan zou ze haar eerste plicht en roeping verzaaken. Maar al zijn we voor dit gevaar niet blind, toch behoeft het een het ander niet uit te sluiten. Evenmin als een krachtige Zendingactie onder de heidenen, gelijk in den laatste tijd van onze Kerken is uitgegaan, schade heeft toegebracht aan haar innerlijk leven,

evenmin behoeft dit de Evangelisatiearbeid onder de verwilderde volksmassa te doen. Een kerk, die sterk is in liefde en geloof, waarin de Geest des Heeren krachtig werkt, vermag door de kracht van Christus wel te doen. En laten we er dit aan mogen toevoegen, dat de evangelisatie of inwendige zending, die van zulk een Kerk uitgaat, ook de meeste kans op slagen heeft. Het is terecht opgemerkt, dat in Indië een der ernstigste beletselen voor de zending onder de Mohammedanen en Heidenen is, dat de Indische Kerk, in plaats van het beeld eener ware Christelijke Kerk te toonen, in zoo menig opzicht een caricatuur is geworden van wat een Christelijke Kerk moest wezen. Zoo nu is het ook hier. Indien iets de volksmassa van de Kerk afkeerig heeft gemaakt, dan is het wel de droefvige gestalte, waarin de Christelijke Kerk zich vertoont in de Hervormde Kerk. Zal er kracht uitgaan van een evangelieprediking, die de afgedoolden weer tot de Kerk terug roept, dan moet deze prediking kunnen wijzen op een Kerk, die waarlijk een moeder is voor de geloovigen, die ze opvocht en troost in hun lijden, die een prediking hun brengt, waarin voedsel schuilt voor hun ziel, die de gemeenschap der heiligen hen meer leert kennen en ook voor hun aardsche noden zorgt. In onze Gereformeerde Kerken wordt bij al haar gebrek en zwakheid, waarvoor we niet blind zijn, toch iets van dat ideale beeld der Kerk gereïscieerd, en de inwendige zending, die van zulk een Kerk uitgaat, kan daarom meer kracht uitoefenen dan de inwendige zending van een Volkskerk, die door haar massaliteit en haar gebrek aan innerlijke eenheid en geloofskracht geen moeder der geloovigen kan zijn.

We waardeeren het daarom zeer, dat ook in onze Gereformeerde Kerken in den jongsten tijd mannen zijn opgestaan, die met alle kracht aan den inwendige zending zich hebben gegeven. Al was hun arbeid nog pionierswerk, ze hebben de hand aan den ploeg geslagen, het zaad in de voren uitgestrooid, den „braakliggenden akker ontgonnen". Maar gelijk vanzelf spreekt, hebben ze ook gevoeld, hoeveel vragen daarbij terstond aan de orde kwamen, vragen van principieelen en van practischen aard. In Duitschland, waar deze inwendige zending het meest bloeide, kwamen ditzelfde vragen aan de orde; vragen hoe deze arbeid was te verstaan; hoever hij zich uitstrekte; wat onder dien arbeid was te brengen en wat daarbuiten viel; vragen welke band er tusschen dien arbeid en de geïnstitueerde Kerk moest bestaan; of alles van de Kerk moest uitgaan, door de Kerk moest geleid en bestuurd worden, of dat deze arbeid behoorde overgelaten te worden aan vrije verenigingen en particulier initiatief; vragen naar de beste methode om deze inwendige zending vruchtbaar te maken en welke hulpmiddelen daarbij konden gebruikt worden. Op al deze vragen heeft men in Duitschland wel een antwoord gezocht, maar richting staat hier tegenover richting, en op niet één deze vragen wordt een eenstemmig antwoord gegeven. Bovenal, Duitschland is niet Gereformeerd; de grondlijnen voor dezen arbeid zijn getrokken door mannen, die of Lutherisch waren of pietistisch. Hoe kostelijk materiaal deze Innere Mission als practisch en in theoretische geschriften ons aanbiedt, de inwendige zending in ons land kan niet eenvoudig de resultaten van deze Duitse zendingsmannen overnemen. Er moet rekening worden gehouden met onze Hollandsche volksaard, rekening bovenal met onze Gereformeerde beginselen.

Het is daarom, dat de Gereformeerde Zondagschoolvereniging „Jachin" in vereniging met het Gereformeerd Tractaat-genootschap „Filippus" het initiatief hebben genomen omeen congres voor Gereformeerde Evangelisatie te houden. Als Comité voor de leiding van dit congres werden aangewezen Prof. L. Lindeboom, voorzitter, Dr. J. Douma te Watergraafsmeer, 2e voorzitter, Dr. J. T. Tazelaar te Weesp, te secretaris, A. Boot, hoofd eener Geref. School te Groningen, 2e secretaris, en W. Kirchner te Amsterdam, penningmeester.

Het Congres zal gehouden worden te Amsterdam en wel Dinsdag 8 en Woensdag 9 April in Parkzicht bij het Vondelpark. Er zullen drie groote referaten worden gehouden, om in het algemeen leiding aan de discussies te geven. Prof. Dr. H. Bavinck zal spreken over 't begrip en de noodzakelijkheid der Evangelisatie, Prof. Dr. H. H. Kuypers over de roeping der Kerk ten opzichte der Evangelisatie en Prof. Dr. H. Bouwman over de rechte methode der Evangelisatie. Voorts zullen er sectie-vergaderingen worden gehouden, waarin de belangrijkste onderdelen van den Evangelisatiearbeid (Zondagschool, stadszending, arbeid onder gevangenen, militairen, leerlingen van H. B. S. en gymnasia, studenten enz.) worden behandeld. Het volledige programma zal in het laatste van Februari worden gepubliceerd. Het Comité zond een uitnodiging aan alle Gereformeerde Kerkvereenigingen om een of meer afgevaardigden te zenden, maar ook voor andere personen staat de toegang open. Wie aan het congres deelnemen wil, wordt verzocht vóór 25 Maart zijn naam op te geven aan Dr. Tazelaar te Weesp. Voor logies zal zooveel mogelijk gezorgd worden. Amsterdam is van ouds bekend om zijn gastvrijheid en zal ook bij dit congres zijn naam hoog houden.

Het plan om zulk een congres te houden, juichen we van harte toe, en naar we vernemen vindt het ook in onze Kerken instemming en zal de deelneming groot worden. In Duitschland heeft men zulke congressen meermalen gehouden, en ze hebben voortreffelijk gewerkt. Er ging bezieling en geestdrift van uit; er werd licht ontstoken over moeilijke vraagstukken; nieuwe terreinen ter bearbeiding werden ontdekt, en

menige verbe
aangebracht.
damsche con
worde de b
dat dit con
het machti
soowel the
tot de goede

Oud

Het geval, belijdenis des
hun kindeke
maal geval,
naar de ordin
lijk niet moe
dat deze ou
begeeren, is a
die de welda
voor hun kind
eigen persoon
genadeverboon
gen ze de Ke
sacramenten t
het Avondma
in moedijkhei
dan ook nie
Kerk in zulke
heeft, en er
voorzichtighe
antwoord te
onze Gereform
Goda's Woord
hebben gesteld
Doopsformule
op zichzelf k
leveren onder
op. Waar m
verhoudingen
wantonstonden
kunnen de ge
worden. De
tot abnormale
elk gebied va
ook hier. He
reiter, die me
leven geen re
verstaan, dat v
de kunst van
Maar ook i
abnormale ge
regelen te nem
dat ze deze i
goedkeure of i
komen, dat
duidt om erge
kan zijn dat
van het gesag
gemaakt, tijdel
ge erkent he
wettigen heer,
dat het wettig
is. En zoo is
van volwassen
belijdenis des
lid der Kerk
en valsche. I
lende oorzake
dragen, maar
zulke leden i
den als in de
rika voorkome
den engeren k
nog een rultu
naamde „doop
kelijke rechten
kerkrechtelijk
beschouwd, me
Kerken niet ve
wassen doopde
Kerken, dient
een protest te
scientie derzulle
te onderwijzen,
dat ze op een
den, dat ze o
moeten komen
breken. De
die aan de K
den door de
te handelen, b
daan met aan l
raad te laten v
den zonder oph
zulke leden er
nog belijdenis
En even wijs
Synode, door
ander doopform
vragen vast te
de positie deser
lijkt worden, t
nemen, waard
heele gemeent
positie deser
gerd mocht de
als zaad des ve
op den doop re
om de zonde h
worden. Maar i
delijk uitkomst
dan geordende
en daarom moe
Zoo heeft de
aan de barmh
zonde der oud
verbonds ontf
moeten stellen,
uitkomen, dat
waarin deze ou
Ze mochten hu
brengen, maar
optreden als o
En indien dan
krenkenden schul
niet bij de K
zulke kinderen
maar bij de o
lijdenis des gel
van den doop
met de wensche
houden, voorzo
vaardig zijn, ze
willen ons niet